

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ФІНАНСОВИХ МЕХАНІЗМІВ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

У статті визначені актуальні проблеми щодо сучасних фінансових механізмів реструктуризації підприємств. Проаналізовано зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на фінансовий стан підприємств. Досліджено можливі шляхи вирішення розглянутих проблем.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансова реструктуризація, методи фінансової реструктуризації.

В статье определены актуальные проблемы современных финансовых механизмов реструктуризации предприятий. Проанализированы внешние и внутренние факторы, которые влияют на финансовое состояние предприятия.

Ключевые слова: финансовое состояние, финансовая реструктуризация, методы финансовой реструктуризации.

Постановка проблеми. Аналіз фінансовий стану багатьох сучасних підприємств є незадовільним. Це пов'язано з впливом ряду зовнішніх і внутрішніх факторів, таких як: нестабільність політичної та економічної ситуації, зміни нормативно-правової бази, високий рівень конкуренції на ринках збуту, значний рівень ризику втрати прибутку й капіталу. Крім цього значна частина підприємств характеризується відсутністю системи фінансового контролінгу та бюджетування, структурою господарювання, що не дозволяє вирішувати проблеми виживання, забезпечення фінансової стабілізації та підвищення рівня прибуткової діяльності у довгостроковій перспективі. І тому, в даний час, великого значення набуває впровадження фінансової реструктуризації як заходу з фінансового оздоровлення вітчизняних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз останніх наукових досліджень показав, що фінансовій реструктуризації приділяли увагу багато авторів, а також цьому питанню присвячено безліч наукових праць авторів різних країн. Зокрема, ці проблеми висвітлені у роботах М.Д. Акто-

вої, Л.П. Белих, І.І. Мазура, С.О. Фрезе, Ю.М. Чернявського, О.М. Клейменова, Р. Карасюка, Д.І. Коваленко, В.В. Лавриненко, О.В. Лепьохіна, Л. Лігоненка, Ю.Г. Лисенка, Т. Мізерної, А. Поддєрьогіна, С. Салженіцина, О.О. Терещенка, М. Хаммера, Д. Чампі, В.Д. Шапіро та інших. Проте, незважаючи на численні дослідження, окремі аспекти проблеми потребують опрацювання. Серед них доцільно виділити питання, що стосуються фінансової реструктуризації як напряму фінансового оздоровлення підприємств.

Виклад основного матеріалу. Законодавством України фінансова реструктуризація розглядається як «...система заходів, що здійснюється під час провадження справи про банкрутство з метою запобігання визнання боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища, а також задоволення в повному обсязі або частково кредиторів шляхом коригування, реструктуризації боргів і капіталу підприємства та (або) зміни організаційно-правової структури боржника». Узагальнюючи більшість теоретичних підходів щодо трактування цього поняття, можемо

сформулювати наступне: фінансова реструктуризація підприємства – це система заходів, спрямована на комплексне поліпшення фінансового стану підприємства за рахунок управління пасивами підприємства, інвестиціями та заборгованістю.

Фінансова реструктуризація підприємства, з одного боку, може бути складовою частиною загальної реорганізації, тому що неможливо провести будь-які зміни, не зачепивши фінанси, а з іншого боку, вона може здійснюватися як самостійний напрямок реорганізації, як засіб стратегічних фінансових перетворень, попередження банкрутства і підвищення рівня платоспроможності. Передусім фінансову реструктуризацію проводять задля фінансового оздоровлення підприємства, її пов'язують з попередженням та усуненням кризових явищ, необхідністю вирішення поточних проблем неліквідності, фінансової залежності та неплатоспроможності. А також вона є засобом більш ефективного використання капіталу фірми, збільшення її вартості, інвестиційної привабливості та конкурентоздатності. У контексті довгострокового періоду фінансова реструктуризація є проміжним етапом у справі реструктуризації підприємства в цілому, де основною ціллю є адаптація підприємства до умов мінливого зовнішнього середовища з метою підвищення конкурентоздатності.

Найбільш поширеними методами, які сприяють фінансовому оздоровленню підприємств на сьогоднішній день є: списання безнадійної заборгованості, визначення більш вигідної схеми погашення заборгованості, одержання додаткових кредитів та інші. Залежно від проблем застосовують також наступні методи: продаж невикористаних основних фондів, зменшення оборотних запасів шляхом реалізації надлишкової частини, передачу частини майна в рахунок погашення заборгованості, продаж (купівля) акцій різних підприємств, продаж частини

власних акцій, додаткова емісія акцій, взаємозаліки, зменшення (збільшення) залучених кредитів.

Необхідними напрямками здійснення фінансової реструктуризації є:

- реструктуризація пасиву балансу (форм короткострокової і довгострокової заборгованості підприємства та структури власного і позикового капіталу);

- реструктуризація активу балансу (видів оборотних та позаоборотних активів підприємства та співвідношення їх у цілому);

- реструктуризація грошових потоків (окремих видів додатного та від'ємного грошових потоків, окремих напрямків діяльності підприємства і співвідношення загального обсягу надходження і витрат грошових коштів).

Ефективність фінансової реструктуризації підприємств повинна здійснюватися за критеріями зростання рівня платоспроможності, зміцнення фінансової стабільності, зростання чистого грошового потоку та покращення фінансового стану загалом. Для характеристики фінансового стану підприємства використовуються такі основні показники: коефіцієнт покриття, коефіцієнт забезпечення власними коштами, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт фінансової автономії, коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності.

Проведення фінансової реструктуризації включає заходи щодо управління пасивами підприємства які мають на меті вирішення важливих питань фінансової діяльності підприємства, забезпечення інвестиційного розвитку, а головне – фінансового оздоровлення підприємства (підвищення фінансової незалежності, ефективності управління заборгованістю підприємства, зростання інвестиційної привабливості тощо).

Основні завдання фінансової реструктуризації на підприємстві це:

- оптимізація структури капіталу;
- управління дебіторською й кредиторською заборгованістю;

- поліпшення фінансових показників основних груп оцінки фінансового стану: ліквідності та платоспроможності, рентабельності, фінансової стійкості, ділової активності;

- зменшення запасів оборотних активів шляхом виявлення й реалізації надлишкових та інші.

Але фінансова реструктуризація практично неможлива без розробки стратегічних напрямків інвестиційного розвитку підприємства, таких як:

- збільшення кількості та питомої ваги інвестиційних проектів, які спрямовані на отримання ефекту у вигляді додаткового грошового потоку від основної діяльності: зниження витрат; розширення асортименту продукції та збільшення продажів нової продукції на традиційних і нових для підприємства ринках;

- удосконалення системи управління ризиками інвестиційної діяльності;

- використання сучасних методів оцінки ефективності інвестиційних проектів;

- реалізація комплексу заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Процес фінансової реструктуризації складається з декількох основних послідовних етапів і передбачає складання її програми та плану. Чітко визначених критеріїв успішної реструктуризації не існує, оскільки це явище багатогранне і різнопланове. Однак загальні рекомендації зводяться до наступного: рівень досягнення головної мети реструктуризації, довгострокова ефективність функціонування об'єкта, на якому проводилися реструктуризаційні заходи, зростання ринкової вартості підприємства, підвищення інвестиційної привабливості, позитивні соціальні наслідки.

Таким чином, більшість українських підприємств потребують сьогодні кардинальних структурних змін системи господарювання. Позитивні зміни в економіці країни, пов'язані з підвищенням обсягів виробництва, носитимуть короткочасний характер, якщо фінансовий стан підприємств не буде стабільним, рівень платоспроможності – досить високим, а механізм адаптації до змін кон'юнктури фінансового ринку не буде супроводжуватися фінансовою реструктуризацією. Фінансова реструктуризація займає особливе місце в діяльності підприємства та передбачає впровадження комплексу заходів, пов'язаних зі зміною структури й розмірів власного та позикового капіталу, а також зі змінами в інвестиційній діяльності. Крім того, фінансова реструктуризація забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємства, набуття ширших можливостей для залучення капіталу, а головне – призводить до фінансового оздоровлення підприємства та істотного поліпшення основних показників його фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про банкрутство» від 30.06.1999 № 784-XIV – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/784-14>
2. Базилінська О.Я. Управління фінансами підприємств: фінансова реструктуризація і конкурентоспроможність підприємств [Текст] / О.Я. Базилінська // Режим доступу : http://lukuapenko.at.ua/_ld/l/182.pdf. – 04.06.2011.
3. Лепьохіна І.О. Сутність та зміст фінансової реструктуризації підприємства [Текст] / І.О. Лепьохіна // Економіка та підприємництво. – 2011. – № 3. – С. 171-175.
4. Міхов Л.І. Фінансова реструктуризація [Текст] / Л.І. Міхов, Л.М. Каліна // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – №2. – С. 57-60.
5. Синиця С.В. Реструктуризація підприємства як один із напрямів підвищення його конкурентоспроможності [Текст] / С.В. Синиця // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 3 (28). – С. 131-138.
6. Сердюк, В. Теоретичні й прикладні аспекти реструктуризації бізнесу [Текст] / В. Сердюк // Схід. – 2012. – № 3(94). – С. 20-23.

Pristayko O.P.

THE FEATURES OF MODERN FINANCIAL MECHANISMS OF RESTRUCTURIZATION OF ENTERPRISES

The actual problems of the contemporary financial mechanisms of restructurization are defined in the article.

Analyzed internal and external factors that affecting the financial condition of enterprises. Investigated possible solutions of the issues.

Financial restructurization is a system of measures for comprehensive improvement of the financial situation of the company by management the liability of the company, investments and debt.

On the one hand financial restructurization can be a part of the overall reorganization because we can not spend any changes without hitting finance, on the other hand it can be as independent direction reorganization, as a way of strategic financial reforms, prevent of devastation and improving of solvency.

First of all financial restructurization carry out for financial rehabilitation of enterprises, it is associated with the prevention and elimination of the crisis, the need to address the current liquidity problems, financial dependence and insolvency.

It is a tool of more efficient using of capital of the company, increasing its value, investment attractiveness and competitiveness.

The most widespread methods that contribute to the financial recovery of enterprises today are writing off bad debts, determine more favorable repayment scheme, obtaining of additional loans and others.

Depending on the problem there are also following methods: sale of not used fixed assets, reduction of circulating stocks, the transfer of assets to repay debt, sale (purchase) of shares of different companies, additional issue of shares, decrease (increase) of loans and others.

Keywords: financial condition, financial restructurization, methods of financial restructurization.